

4.7 Sosiale tjenester (VO nr. 51)

4.7.1 Innledning

Virksomhetsområdet omfatter sosial rådgivning og veiledning, midlertidig bolig, introduksjonsordningen, kvalifiseringsordningen og økonomisk sosialhjelp. Enheten inngår som en del av NAV Ringsaker.

Hovedmål:

Fremme økonomisk trygghet, bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til økt likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer. Sikre flyktningene i kommunen reell likestilling, deltakelse og integrering i et flerkulturelt samfunn.

4.7.2 Oversiktstabeller

Tabell 4.7.2.1 Personalressurser (årsverk)

	31.12.2015	Budsjett 2016	Forslag 2017	Forslag 2018	Forslag 2019	Forslag 2020
Årsverk samlet	32,35	34,35	33,35	33,35	33,35	33,35

I 1. tertialrapport 2016, jf. k.sak 68/2016, ble det overført 2 årsverk arbeidsleder og sosialkurator til Voksenpedagogisk senter. I 2. tertialrapport 2016 opprettes 1 årsverk som aktivitetsleder tilknyttet ordningen med aktivitetsplikt.

Tabell 4.7.2.2 Drifts- og investeringsbudsjett (kr 1.000)

	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Forslag 2017	Forslag 2018	Forslag 2019	Forslag 2020
Driftsutgifter	97 127	86 304	92 272	92 272	92 272	92 272
Driftsinntekter	18 261	3 234	3 308	3 308	3 308	3 308
Netto driftsutgifter	78 866	83 070	88 964	88 964	88 964	88 964
Investeringsutgifter	0	0	0	0	0	0
Investeringsinntekt	0	0	0	0	0	0
Netto investeringsutgifter	0	0	0	0	0	0

4.7.3 Behovsvurderinger

Lov om sosiale tjenester er ment å være sikkerhetsnettet i velferdsstaten. Sosialtjenesten skal gi råd og veiledning, herunder økonomisk rådgivning. Videre er oppgaver som økonomisk stønad, midlertidig bolig, individuell plan og kvalifiseringsprogram underlagt enheten. Sosialtjenestens oppgaver, herunder antall brukere og type problematikk, må i stor grad sees i sammenheng med den generelle konjunktursituasjonen i samfunnet, slik som arbeids- og boligmarkedet, hvordan brukere fanges opp av annen lovgivning og hvordan andre samfunnsinstitusjoner utøver sine oppgaver og tjenester. Enhetens utfordringer er å dekke brukerens udekkede behov, etterleve lov om sosiale tjenester, og samtidig avlevere et regnskap innenfor vedtatt budsjetttramme.

Etter etableringen av NAV Ringsaker har enheten i perioden 2009-2015 hatt negative budsjettavvik hvert år. Ut fra opprinnelig budsjett i 2016 tilsier prognosen et merforbruk på om lag 4,9 mill. kroner. Ved behandlingen av 1. tertialrapport ble enheten tilført 2,5 mill. kroner til dekning av introduksjonslønn og sosialhjelp.

Under vises utvalgte nøkkeltall for sosiale tjenester:

Tabell 4.7.3.1 Brutto driftsutgifter pr. sosialhjelpsmottaker (Kostra)

År	Ringsaker	Lillehammer	Hamar	Stange	Gjøvik
2012	65 835	87 507	76 310	137 375	62 805
2013	68 735	94 092	76 278	110 568	71 075
2014	70 404	99 895	92 615	112 668	73 353
2015	75 866	100 338	95 746	116 136	74 866

Tabell 4.7.3.2 Gjennomsnittlig stønadslengde måneder (Kostra)

År	Ringsaker	Lillehammer	Hamar	Stange	Gjøvik
2012	4,3	5,3	6,4	6,1	4,9
2013	4,5	5,3	6,5	5,8	5,3
2014	4,7	5,4	6,6	6,3	5,5
2015	5,0	5,5	6,3	6,4	5,6

Tabell 4.7.3.3 Gjennomsnittlig utbetaling pr. bruker pr. måned (Kostra)

År	Ringsaker	Lillehammer	Hamar	Stange	Gjøvik
2012	8 901	7 373	7 016	6 304	7 318
2013	9 543	7 044	7 710	6 553	7 929
2014	9 995	7 723	7 921	6 841	8 165
2015	10 141	7 321	8 077	6 937	8 681

Tabell 4.7.3.4 Antall brukere pr. måned i gjennomsnitt i Ringsaker (Velferd)

År	Totalt	25 +	18 – 24
2012	375	295	80
2013	402	318	84
2014	412	337	75
2015	415	339	76
2016 (1-8)	417	338	79

Selv om Ringsaker har høyere gjennomsnittlig utbetaling pr. bruker pr. måned sammenlignet med Hamar, Stange, Gjøvik og Lillehammer er brutto driftsutgifter pr. sosialhjelpsmottaker lavt i Ringsaker. Antall brukere som mottar sosialhjelp pr. måned har økt med 2 brukere fra 2015 til 2016. Det har vært en økning på antall brukere totalt sett de siste årene, mens ungdomsgruppen holder seg stabil mellom 75 og 84 brukere.

Ringsaker har i 2016 hatt en nedgang i utbetaling av økonomisk sosialhjelp sammenlignet med 2015. Stønadslengden øker imidlertid noe, mens antall brukere er stabilt. Dette innebærer at tidligere års vekst i antall brukere er stanset. Hver enkelt bruker får dessuten utbetalt mindre sosialhjelp i gjennomsnitt pr. måned.

Utgifter til livsopphold er redusert med 11,3 % de første 8 månedene i 2016 sammenlignet med samme periode i 2015. Dette utgjør en reduksjon på 1,3 mill. kroner. Tilleggsytelser har også hatt en nedgang på 13,5 %, som utgjør kr 550.000 i mindreforbruk i forhold til fjoråret. Boutgifter ligger på samme nivå som i 2015.

Kartlegging av årsaker til vekst i sosialhjelpsutbetalingene - prosjekt

Veksten i sosialhjelpsutbetalingene de siste årene har fulgt en generell trend for hele landet og regionen som helhet. I 2015 ble det i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark og kommunene i regionen iverksatt et prosjekt for å finne årsakene til veksten i sosialhjelpsutbetalingene, da årsakene ikke umiddelbart kan knyttes til konjunkturmessige forhold. Fase 2 av prosjektet startet opp i 2016 og fortsetter i 2017. Her gjennomgås kontorenes interne rutiner og praksis i forbindelse med behandling av søknader om økonomisk sosialhjelp. Foruten å kartlegge årsakene til veksten i sosialhjelpsutbetalingene, har prosjektet som mål å gi grunnlag for iverksetting av mer konkrete og treffsikre tiltak.

Helhetlig oppfølgingsprogram for lavinntektsfamilier – prosjekt

Arbeids- og velferdsdirektoratet har satt i gang en landsdekkende utprøving av en modell for helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier med utgangspunkt i NAV-kontorene. Forsøket inngår som et tiltak i satsningen Barn som lever i fattigdom - regjeringens strategi mot barnefattigdom 2015-2017.

NAV Ringsaker har søkt og fått innvilget prosjektmidler til dette. Bevilgningen utgjør kr 915.000 pr. år, og det er opprettet 2 prosjektstillinger.

Prosjektet startet 1.10.2016, og har en varighet på 2 år. Overordnet mål for prosjektet er å forhindre sosial arv, ved å forebygge at barn i lavinntektsfamilier forblir fattige på grunn av manglende utdanning, arbeidsmuligheter og manglende sosial integrering. Nye arbeidsmetoder prøves ut i et samarbeid mellom brukere, praktikere og forskere.

Aktivitetsplikt ved tildeling av økonomisk stønad

Stortinget har vedtatt å innføre en lovmessig aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk sosialhjelp.

Regjeringen har i statsbudsjett 2017 lagt inn forslag om å innføre aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år fra 1.1.2017. Ringsaker kommune vedtok å innføre aktivitetsplikten allerede i 2015, hvor rådmannen i k.sak 41/2015 fikk fullmakt til å etablere tiltaket «Aktivitetsplikt for sosialhjelp». Målet med tiltaket er å få flere i arbeid og færre på stønad, og videre å bidra til å redusere utbetalingene av økonomisk sosialhjelp.

Ringsaker kommune startet opp tiltaket i desember 2015. Brukerne utfører tjenester for de kommunale enhetene i Ringsaker. Størst oppdragsmengde er det i enhetene i Pleie og omsorg, Bygg og eiendom, Barnehage, Teknisk drift, Servicesenteret og Kultur. I tillegg vedlikeholdes 3 sansehager som et fast oppdrag.

Ved utgangen av oktober 2016 er 73 av 84 brukere, omregnet til 86,9 %, ikke lenger avhengig av sosialhjelp etter å ha deltatt i tiltaket. For 2017 er målet at minimum 100 personer skal avslutte tiltaket uten behov for å motta økonomisk stønad. Ved en gjennomsnittlig utbetaling av sosialhjelp pr. bruker pr. år kan dette estimeres til en reduksjon av sosialhjelpsutbetalinger på 5,6 mill. kroner på årsbasis.

Ungdom

NAV Ringsaker har et eget ungdomsteam som består av 5 kommunalt ansatte. Teamet har ansvar for ungdom i alderen 16-24 år. Ungdomsteamet jobber ut fra målet om at all ungdom i Ringsaker skal ha et dagtilbud og sikres nødvendig oppfølging på skole, i arbeid, tiltaksplass eller hjelp med helseutfordringer. Teamet samarbeider tett med Oppfølgingstjenesten (OT) i den videregående skole, som også er samlokalisert med NAV Ringsaker. Som nevnt er det i statsbudsjettet foreslått å innføre aktivitetsplikt for alle sosialhjelpsmottakere under 30 år fra 2017. Ringsaker har allerede prioritert ungdom i denne satsingen gjennom aktiviteten på arbeidssentralen.

I februar 2016 foretok tjenesten en grundig gjennomgang av brukergruppa 18-24 år. Av de 83 brukerne som mottok økonomisk sosialhjelp, hadde 51 brukere dette som hovedinntekt, hvorav 13 brukere var rettighetslever i videregående skole. Gjennomgangen viste også at problemene som den enkelte bruker sliter med er mange og sammensatte. Særlig framtreddende er problemer knyttet til psykisk helse (50,6 %). Rus, somatiske plager og familieproblemer er andre.

Introduksjonsordningen

Alle bosatte har rett og plikt til å delta på introduksjonsprogram. Introduksjonsprogrammet skal være helårig og på fulltid i to år, unntaksvis opp til tre år. Dette er det viktigste virkemiddelet for å gjøre nye bosatte flyktninger selvhjulpne på sikt. Kommunestyret vedtok i k.sak 44/2016 å øke bosettingstallet fra 45 til 90 flyktninger pr. år fra og med 2016. Som følge av økt grunnbeløp pr. deltaker i introduksjonsordningen, styrkes budsjettet med kr 613.000.

Introduksjonsordningen er fra 1.8.2016 overført til Voksenpedagogisk senter, men introduksjonsstønadene utbetales fortsatt over budsjettet til Sosiale tjenester. To årsverk ble i 2016 overført til Voksenpedagogisk senter, jf. k.sak 68/2016.

Tabell 4.7.3.5 Gjennomsnittlig antall deltakere i Intro pr. måned fra 2012 til 2016 (Velferd)

År	2012	2013	2014	2015	2016 (1-8)
Antall	32	23	31	37	47

Kvalifiseringsprogrammet

Kvalifiseringsprogrammet (KVP) gjelder for personer i yrkesaktiv alder med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne, og ingen eller svært begrensede ytelser til livsopphold etter folketrygdloven eller arbeidsmarkedsloven. Ordningen er kommunal og skal bidra til å styrke den enkeltes muligheter på arbeidsmarkedet som et alternativ til sosialhjelp. Som følge av økt grunnbeløp pr. deltaker i KVP, styrkes budsjettet med kr 288.000.

Tabell 4.7.3.6 Gjennomsnittlig antall deltakere i KVP pr. måned fra 2011 til 2016 (Velferd)

År	2012	2013	2014	2015	2016 (1-8)
Antall	45	39	30	39	41

Antall deltakere forventes å øke noe igjen i 2017 med bakgrunn i innstramminger i bruk av statlige tiltaksvirkemidler og strengere praktisering av regelverket for innvilgelse av arbeidsavklaringspenger.

4.7.4 Resultatmål – styringskort

Fokusområder og indikatorer	Målemetode/kilde	Mål
Brukere		
Tjenester tilpasset brukernes behov		
Tilfredshet med tjenestene	Brukerundersøkelse	5,0
Kvaliteten på tjenestene	Brukerundersøkelse	5,0
Dialog med brukerne		
Tilfredshet med samarbeid og medvirkning	Brukerundersøkelse	5,0
Tilfredshet med informasjon	Brukerundersøkelse	5,0
Medarbeidere		
Engasjement og kompetanse		
Brukernes tilfredshet med ansattes engasjement og kompetanse	Brukerundersøkelse	5,0
Ansattes tilfredshet med engasjement og kompetanse	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Læring og fornyelse		
Ansattes tilfredshet med læring og fornyelse	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Medarbeiderskap	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Organisasjon		
Arbeidsmiljø		
Ansattes tilfredshet med arbeidsmiljø	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Ansattes stolthet over egen arbeidsplass	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Sykefravær	Visma HRM (Ansatt)	6,0 %
Ledelse		
Ansattes tilfredshet med ledelsen	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Ledelse (et samlet resultat av andre ind.)		5,0
Økonomi		
Økonomistyring		
Avvik i % hittil i år, regnskap ift. budsjett	Regnskap/budsjett	0 % +
Avvik i %, årsprognose ift. budsjett	Regnskap/budsjett	0 % +

4.7.5 Standardendringer og nye driftstiltak

For budsjett 2017 legges følgende forutsetninger til grunn:

- Fortsatt lav arbeidsledighet
- Tilsvarende antall brukere som i 2016
- Strømutgifter på samme nivå som i 2016
- Høye boutgifter på grunn av økende ubalanse mellom tilbud og etterspørsel i leiemarkedet
- Fortsatt lavt rentenivå
- Flere introduksjonsprogramdeltakere enn i 2016

- Flere deltakere på aktivitetsplikt enn i 2016

Økte utgifter introduksjonsprogrammet, økonomisk sosialhjelp og tolk – flyktninger

Som følge av vedtak om økt antall flyktninger, er sosialhjelpsbudsjettet og introduksjonsstønadene styrket med 8,2 mill. kroner i 2017. Budsjettet er i tillegg styrket med kr 120.000 til økte tolkeutgifter.